ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα) της 11ης Ιουλίου 1996 *

Στην υπόθεση Τ-175/94,

International Procurement Services SA, εταιρία βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από τον Peter De Troyer, δικηγόρο Audenarde, και τη Lydie Lorang, δικηγόρο Λουξεμβούργου, που είναι και αντίκλητός της, 6, rue Heine,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον Étienne Lasnet, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον Hervé Lehman, δικηγόρο Παρισίων, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγομένη,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως ύψους 14 797 706 βελγικών φράγκων (BFR), για τη ζημία την οποία ισχυρίζεται ότι υπέστη η ενάγουσα κατόπιν της μειώσεως της χρηματικής συνδρομής που χορηγήθηκε στην αντισυμβαλλομένη της στο πλαίσιο σχεδίου χρηματοδοτούμενου από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αναπτύξεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Schintgen, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas και J. Azizi, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 7ης Μαΐου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Στις 21 Μαρτίου 1990, η Unidade de Coordenação dos Programas de Importação (μονάδα συντονισμού των προγραμμάτων εισαγωγής, στο εξής: UCPI) του Υπουργείου Εμπορίου της Λαϊκής Δημοκρατίας της Μοζαμβίκης υπέβαλε πρόσκληση προς υποβολή προσφορών για την προμήθεια έντεκα παρτίδων εμπορευμάτων, στο πλαίσιο σχεδίου χρηματοδοτουμένου από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αναπτύξεως (στο εξής: ΕΤΑ) (ΕΕ S 56 της 21.3.1990, σ. 5). Η πρόσκληση προς υποβολή προσφορών ανέφερε ρητώς ότι τα εμπορεύματα έπρεπε υποχρεωτικά να προέρχονται από κράτη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ή από κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (στο εξής: κράτη ΑΚΕ) που υπέγραψαν την τρίτη σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ, στο Λομέ στις 8 Δεκεμβρίου 1984 (ΕΕ 1986, L 86, σ. 3).

2 Όσον αφορά τη μία από τις παρτίδες αυτές, σχετικά με την προμήθεια 7 400 τόννων χαλύβδινων σφαιριδίων, η UCPI έκανε δεκτή την προσφορά της ενάγουσας εταιρίας International Procurement Services, στην οποία απηύθυνε, στις 13 Ιουλίου 1990, το υπ' αριθ. LC 25/90/EOK σχέδιο συμβάσεως.

3 Το ύψος της συμβάσεως για την παρτίδα αυτή (στο εξής: σύμβαση) ήταν 97 561 461 βελγικά φράγκα, ήτοι 13 320 BFR ανά τόννο.

4 Η μεταφορά του εμπορεύματος άρχισε τον Μάρτιο 1991 και η τελική παράδοση πραγματοποιήθηκε στις 24 Απριλίου 1991.

5 Στις 17 και 30 Απριλίου 1991, το νοτιοαφρικανικό ίδρυμα της Société générale de surveillance (γενική εταιρία εποπτείας, στο εξής: SGS), επιχείρηση η οποία πραγματοποιεί, βάσει αιτήσεων, αναλύσεις εμπορευμάτων, χορήγησε στο Γιοχάνεσμπουργκ πιστοποιητικά ελέγχου του παραδοθέντος εμπορεύματος, διευκρινίζοντας ότι οι έλεγχοι έγιναν τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 1991.

6 Στις 20 Ιουνίου 1991, η UCPI έλαβε από την εταιρία Cifel, η οποία είναι ο τελικός χρήστης των χαλυβδίνων σφαιριδίων, έγγραφο στο οποίο αναφερόταν ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα που συνόδευαν το παραδοθέν εμπόρευμα, το εμπόρευμα αυτό προερχόταν (proveniente da) από τη νοτιοαφρικανική εταιρία Iscor και είχε ως παραλήπτη (consignatario) τη νοτιοαφρικανική εταιρία John Palmer Steel.

7 Στις 2 Ιουλίου 1991, η UCPI απηύθυνε τηλετύπημα στην ενάγουσα, με το οποίο την πληροφορούσε ότι στα έγγραφα που συνόδευαν το εμπόρευμα αναφέρονταν τα ονόματα της Iscor ως προμηθευτή (supplier) και της John Palmer Steel ως αγοραστή (buyer). Η UCPI ζητούσε από την ενάγουσα διευκρινίσεις επ' αυτού, δοθέντος ότι δεν υπήρχαν διαμετακομιστικά έγγραφα.

8 Στις 20 Ιουλίου 1991, το εμπορικό επιμελητήριο του Λουγκάνο, χορήγησε, βάσει αιτήσεως μιας ελβετικής εταιρίας η οποία κατονομάζεται από την ενάγουσα ως προμηθευτής της, πιστοποιητικό προελεύσεως το οποίο αναφέρει τα ονόματα της ενάγουσας, της UCPI (με προηγούμενη μνεία της αγγλικής λέξεως «to») και της Cifel (με προηγούμενη μνεία της συντμήσεως «imp»), καθώς και τον αριθμό της προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών σχετικά με την επίδικη σύμβαση, και περιγράφει το εμπόρευμα ως αποτελούμενο από τρεις παρτίδες χαλύβδινων σφαιριδίων συνολικού βάρους 7 324 434 χιλιογράμμων. Το πιστοποιητικό αυτό ανέφερε την Ιταλία ως χώρα προελεύσεως.

9 Με τηλετύπημα της 25ης Ιουλίου 1991, η UCPI ζήτησε από την εταιρία RIH, διανομέα των προϊόντων Iscor, να της επιβεβαιώσει ότι οι 7 400 τόννοι χαλύβδινων σφαιριδίων που είχαν παραδοθεί στη Cifel τον Απρίλιο του ιδίου έτους από την εταιρία John Palmer Steel είχαν κατασκευαστεί στη Νότιο Αφρική από την Iscor.

10 Στις 2 Αυγούστου 1991, η RIH απάντησε ότι είχε λάβει από την εταιρία του Λονδίνου Gover, Horowitz & Blunt παραγγελία 7 400 τόννων χαλύβδινων σφαιριδίων, με την εντολή να παραδοθεί το εμπόρευμα στην UCPI στο Μαπούτο. Διευκρίνισε επίσης ότι η προταθείσα τιμή αναφερόταν σε νοτιοαφρικανικά προϊόντα.

11 Με τηλεομοιοτυπία της 20ής Αυγούστου 1991, η εναγομένη ζήτησε από την SGS να της προσκομίσει τα «work certificates of tests and analysis» (πιστοποιητικά ελέγχων και αναλύσεων των εμπορευμάτων) και τις «rail consignment notes» (φορτωτικές σιδηροδρομικής μεταφοράς) στα οποία αναφέρονταν τα πιστοποιητικά ελέγχου που είχαν χορηγηθεί από την εταιρία αυτή στις 17 και 30 Απριλίου 1991. Η εναγομένη κάλεσε επίσης την SGS να της επιβεβαιώσει την ταυτότητα του κατασκευαστή.

12 Την ίδια ημέρα, η SGS πληροφόρησε την εναγομένη ότι τα έγγραφα τα οποία ζήτησε είχαν διαβιβαστεί στον εντολέα της, Gover, Horowitz & Blunt. Την επομένη ημέρα, η SGS της επισήμανε ότι, προτού διαβιβάσει σε τρίτους τα ζητηθέντα έγγραφα, έπρεπε να έχει καταρχήν την έγκριση του εντολέα της.

13 Στις 22 Αυγούστου 1991, η εναγομένη απηύθυνε τηλεομοιοτυπία στην ενάγουσα, καλώντας την να προμηθευτεί επειγόντως αντίγραφο των πιστοποιητικών ελέγχων και αναλύσεων και των φορτωτικών σιδηροδρομικής μεταφοράς από την εταιρία η οποία είχε αναλάβει την επιθεώρηση που προηγείται της αποστολής των εμπορευμάτων. Την επομένη, η ενάγουσα απάντησε ότι θα ζητούσε τα πιστοποιητικά αυτά από τον πωλητή.

14 Με τηλετύπημα της 19ης Σεπτεμβρίου 1991, η UCPI, με την υπόδειξη της εναγομένης, ζήτησε από την ενάγουσα ένα έγγραφο «bona fide» που να αναφέρει την ταυτότητα του κατασκευαστή και τη διαδρομή που ακολούθησε το εμπόρευμα από το εργοστάσιο κατασκευής μέχρι την αποθήκη της Cifel. Η UCPI επισήμανε επίσης ότι, εάν η ενάγουσα δεν προσκόμιζε το έγγραφο αυτό, θα συνήγαγε ότι είχε παραβιαστεί η συμβατική ρήτρα σχετικά με την προέλευση του εμπορεύματος.

15 Με τηλεομοιοτυπία της 6ης Νοεμβρίου 1991, η εναγομένη επιφόρτισε την αντιπροσωπεία της στη Μοζαμβίκη να πληροφορήσει τις αρχές της χώρας αυτής ότι η ενάγουσα δεν ήταν σε θέση να αποδείξει ότι το παραδοθέν εμπόρευμα είχε κατασκευαστεί στην Κοινότητα ή σε χώρα ΑΚΕ και, επομένως, η UCPI μπορούσε ή να καταγγείλει τη σύμβαση ή να καταβάλει για το εμπόρευμα την τιμή που ισχύει στην αγορά του υποτιθεμένου τόπου προελεύσεώς του.

16 Απαντώντας σε έγγραφο της ενάγουσας της 24ης Οκτωβρίου 1991, η εναγομένη δήλωσε, με έγγραφο της 25ης Νοεμβρίου 1991, ότι δεν μπορούσε να καταβάλει το υπόλοιπο ποσό παρά μόνον μετά την έγκριση της UCPI, την οποία δεν είχε λάβει ακόμα. Συνέστησε επίσης στην ενάγουσα να υποβάλει αίτηση καταβολής του υπολοίπου ποσού στην UCPI, αν έκρινε ότι είχε εκτελέσει όλες τις υποχρεώσεις της.

17 Με τηλετύπημα της 6ης Δεκεμβρίου 1991 προς την ενάγουσα, η UCPI επισήμανε ότι δεν είχε λάβει το ζητηθέν έγγραφο «bona fide», ότι, συνεπώς, θεωρούσε ότι τα εμπορεύματα ήταν νοτιοαφρικανικής προελεύσεως και ότι θα κατέβαλλε την ισχύουσα στην αγορά αυτή τιμή.

18 Με τηλεομοιοτυπία της 11ης Μαρτίου 1992, η εναγομένη ζήτησε από την αντιπροσωπεία της στη Μοζαμβίκη να πληροφορήσει τις τοπικές αρχές ότι εν όψει των αντιφατικών εγγράφων που προσκόμισε η ενάγουσα και η CIFEL συμφωνεί με την άποψη των αρχών αυτών, ότι δηλαδή η συνολική τιμή της αγοράς πρέπει να υπολογιστεί επί τη βάσει της ισχύουσας στη νοτιοαφρικανική αγορά τιμής.

19 Με τηλετύπημα της 9ης Ιουνίου 1992, η ενάγουσα δήλωσε ότι η οικονομική της κατάσταση της επέβαλε να συμφωνήσει με την UCPI. Πάντως, υπογράμμισε ότι η επικείμενη καταβολή θα εθεωρείτο ως προκαταβολή. Η ενάγουσα ανέφερε ότι θα υπέβαλλε σε διαιτησία το ζήτημα της διαφοράς της αρχικώς συμφωνηθείσας τιμής και του ποσού που υπολογίστηκε βάσει της νοτιοαφρικανικής τιμής.

20 Την επομένη, η UCPI απάντησε στην ενάγουσα ότι η εναγομένη δεν θα δεχόταν να δώσει διαταγή μερικής πληρωμής εάν το υπόλοιπο ποσό επρόκειτο να υποβληθεί σε διαιτησία αλλά θα πλήρωνε μόνο μετά την περάτωση της εξετάσεως της υποθέσεως. Ανέφερε ότι, κατά την άποψή της, η ενάγουσα είχε δύο δυνατότητες: είτε να θέσει τέλος στη διαφορά συνάπτοντας συμφωνία μειώσεως του τιμήματος, είτε να κινήσει αμέσως τη διαδικασία διαιτησίας.

21 Στις 17 Ιουλίου 1992, η ενάγουσα και η UCPI συνήψαν συμφωνία περί παραλαβής του εμπορεύματος, μειώσεως του τιμήματος βάσει της ισχύουσας στη νοτιοαφρικανική αγορά τιμής, η οποία είχε καθοριστεί σε 12 000 BFR ανά τόννο, και παραιτήσεως από τη διαδικασία διαιτησίας (στο εξής: συμφωνία).

Διαδικασία

22 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Απριλίου 1994, η ενάγουσα άσκησε την παρούσα αγωγή βάσει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ.

23 Ο εισηγητής δικαστής ορίστηκε μέλος του πέμπτου τμήματος στο οποίο, κατά συνέπεια, ανατέθηκε η υπόθεση.

24 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, οι διάδικοι κλήθηκαν να απαντήσουν εγγράφως σε ορισμένες ερωτήσεις πριν από τη συνεδρίαση και να καταθέσουν ορισμένα έγγραφα.

25 Κατά τη δημόσια συνεδρίαση, η οποία διεξήχθη στις 7 Μαΐου 1996, οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

Αιτήματα των διαδίκων

26 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να καταδικάσει την εναγομένη να της καταβάλει το ποσό των 14 797 706 BFR προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη, ή οποιοδήποτε άλλο, ακόμα και μεγαλύτερο ποσό, το οποίο θα καθορίσει το Πρωτοδικείο ex aequo et bono ή το οποίο θα καθοριστεί από εμπειρογνώμονες, συν τόκους υπερημερίας οι οποίοι θα καθοριστούν από το Πρωτοδικείο·

— να καταδικάσει την εναγομένη στα δικαστικά έξοδα.

27 Η εναγομένη ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή·

— να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών και επιχειρημάτων των διαδίκων

28 Η ενάγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι ενέκρινε τη χρηματοδότηση της συμβάσεως μόνο μέχρι ποσοστό 92,49 % επί του συνολικού ποσού, ενώ η ενάγουσα είχε τηρήσει όλους τους όρους της εν λόγω συμβάσεως.

29 Κατά την άποψη της ενάγουσας, η εναγομένη ενήργησε παρανόμως διότι, πρώτον, δεν εμπόδισε την κατανάλωση του εμπορεύματος από τη Cifel πριν ακόμα γίνει η παραλαβή του από την αντισυμβαλλομένη της ενάγουσας και τη μεταβίβαση της κυριότητας, δεύτερον, διαδραμάτισε ενεργό ρόλο ζητώντας τα πιστοποιητικά ελέγχων και αναλύσεων και τις φορτωτικές της σιδηροδρομικής μεταφοράς, την προσκόμιση των οποίων δεν επέβαλλε η σύμβαση, καθώς και ένα έγγραφο «bona fide», η φύση του οποίου δεν διευκρινίστηκε ποτέ, και, τρίτον, θεώρησε αδικαιολογήτως ότι οι όροι της χρηματοδοτήσεως δεν επληρούντο, χωρίς να λάβει καθόλου υπόψη το πιστοποιητικό προελεύσεως που είχε χορηγηθεί από το εμπορικό επιμελητήριο των Βρυξελλών.

30 Επί του τελευταίου αυτού σημείου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι ένα πιστοποιητικό προελεύσεως προσδιορίζει επαρκώς την προέλευση του εμπορεύματος, διότι τα εμπορικά επιμελητήρια χορηγούν τα πιστοποιητικά αυτά μόνο κατόπιν υποβολής δικαιολογητικών. Σε αντίθεση με τα έγγραφα που προσκόμισε η Cifel, τα οποία ενίσχυσαν την αμφιβολία της εναγομένης ως προς την προέλευση του παραδοθέντος εμπορεύματος, το πιστοποιητικό προελεύσεως, το οποίο είχε υποβληθεί σε επικυρωμένο πρωτότυπο, περιέγραφε επιμελώς το

οικείο εμπόρευμα. Αντιθέτως, τα έγγραφα που προσκόμισε η Cifel ήταν δυσανάγνωστες και μη επικυρωμένες φωτοτυπίες των πιστοποιητικών ελέγχου εκχύσεως του χάλυβα που χρησιμοποιείται συνήθως στη Μοζαμβίκη. Τα έγγραφα αυτά, τα οποία χορηγήθηκαν οκτώ μήνες μετά την παράδοση του εμπορεύματος, δεν επιτρέπουν να συναχθεί ότι αναφέρονταν στον χάλυβα που χρησιμοποιήθηκε για το παραδοθέν εμπόρευμα.

31 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι έχει υποστεί ζημία που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του αρχικού ποσού της συμβάσεως και του ποσού που πράγματι έλαβε (9 668 253 BFR), πλέον των δαπανών χρηματοδοτήσεως (5 129 453 BFR), στις οποίες ισχυρίζεται ότι υποβλήθηκε κατόπιν της αρνήσεως της εναγομένης να καταβάλει το σύνολο της αρχικώς συμφωνηθείσας τιμής, ήτοι συνολικά το ποσό των 14 797 706 BFR.

32 Αιτία της ζημίας είναι το γεγονός ότι η εναγομένη έκρινε ότι δεν επληρούντο όλοι οι όροι χρηματοδοτήσεως της συμβάσεως και το προς καταβολήν ποσό έπρεπε να υπολογιστεί βάσει των ισχυουσών στη νοτιοαφρικανική αγορά τιμών.

33 Αφού έκανε μνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία οι συμβάσεις που χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΤΑ είναι εθνικές συμβάσεις στις οποίες η Επιτροπή δεν μετέχει, η εναγομένη συναγάγει ότι εν προκειμένω υπάρχει αντίφαση, δεδομένου ότι η αγωγή ασκείται λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης, ενώ η ενάγουσα της προσάπτει ότι τροποποίησε μονομερώς τους όρους της συμβάσεως.

34 Περαιτέρω, η εναγομένη θεωρεί ότι δεν πληρούται καμία από τις προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης.

35 Η εναγομένη υποστηρίζει ότι δεν ενήργησε παρανόμως. Δικαίως είχε σοβαρές αμφιβολίες ως προς την κοινοτική προέλευση του παραδοθέντος εμπορεύματος, λόγω, αφενός, του περιεχομένου του εγγράφου της Cifel το οποίο η UCPI

έλαβε στις 20 Ιουνίου 1991 και του τηλετυπήματος το οποίο της απηύθυνε στις 2 Αυγούστου 1991 η RIH και, αφετέρου, όπως ανέφερε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, λόγω του γεγονότος ότι τα πιστοποιητικά ελέγχου που είχε χορηγήσει η SGS αφορούσαν ελέγχους που είχαν πραγματοποιηθεί στη Νότιο Αφρική. Για τον λόγο αυτό η εναγομένη είχε ζητήσει επανειλημμένα από την ενάγουσα να προσκομίσει έγγραφα τα οποία θα απεδείκνυαν σαφώς την κοινοτική προέλευση του παραδοθέντος εμπορεύματος. Η εναγομένη διαπιστώνει ότι η ενάγουσα δεν προσεκόμισε εντούτοις τα έγγραφα αυτά, ούτε την έκθεση επιθεωρήσεως η οποία προηγείται της φορτώσεως που αναφέρεται στο άρθρο IX.5 της συγγραφής των ειδικών υποχρεώσεων. Όμως, η ενάγουσα οφείλει να αποδείξει την κοινοτική προέλευση του εμπορεύματος.

36 Η εναγομένη αμφισβητεί την αξιοπιστία του πιστοποιητικού προελεύσεως που προσκόμισε η προσφεύγουσα, διότι χορηγήθηκε από το Εμπορικό Επιμελητήριο των Βρυξελλών πολλούς μήνες μετά την παράδοση των επιδίκων εμπορευμάτων, βάσει πιστοποιητικού που είχε χορηγηθεί από το Εμπορικό Επιμελητήριο του Λουγκάνο, το οποίο δεν ήταν σε θέση να προβεί σε επιτόπιους ελέγχους στην Ιταλία.

37 Τέλος, η εναγομένη υπογραμμίζει ότι η ενάγουσα δεν μπόρεσε να την πληροφορήσει για το δρομολόγιο του επιδίκου εμπορεύματος, ούτε για το όνομα του πλοίου που το μετέφερε ούτε να προσκομίσει τα δικαιολογητικά έγγραφα βάσει των οποίων εκδόθηκαν τα πιστοποιητικά προελεύσεως, μολονότι θα ήταν εύκολο γι' αυτή τουλάχιστον να διαλύσει τις αμφιβολίες ως προς την ύπαρξη συμβατικών σχέσεων με τις νοτιοαφρικανικές εταιρίες Iscor και John Palmer Steel.

38 Αναφερόμενη στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1984, 126/83, STS κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 2769), και της 10ης Ιουλίου 1985, 118/83, CMC κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 2325), η εναγομένη φρονεί ότι νομιμοποιούνταν να εξετάσει τη συνδρομή των προϋποθέσεων χρηματοδοτήσεως, ιδίως της σχετικής με την προέλευση του εμπορεύματος, ζητώντας συμπληρωματικές πληροφορίες περί της προελεύσεως του εμπορεύματος για να αρθούν οι αμφιβολίες που είχαν προκύψει από τις αντιφάσεις των εγγράφων που είχε στην κατοχή της.

39 Η εναγομένη αμφισβητεί ότι η ενάγουσα υπέστη οποιαδήποτε ζημία. Η διαφορά μεταξύ της αρχικής τιμής της συμβάσεως και του ποσού που πράγματι ελήφθη είναι το αποτέλεσμα της συμφωνίας περί μειώσεως του τιμήματος του εμπορεύματος και παραιτήσεως από την υποβολή της διαφοράς σε διαιτησία, συμφωνία η οποία συνήφθη ελευθέρως μεταξύ της ενάγουσας και της UCPI στις 17 Ιουλίου 1992. Περαιτέρω, η εναγομένη αρνείται οποιαδήποτε ζημία συνδεόμενη με δαπάνες χρηματοδοτήσεως, διότι κατέβαλε, εντός των προθεσμιών, το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό κατόπιν της συμφωνίας αυτής.

40 Η εναγομένη αμφισβητεί επίσης την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παρανόμου συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας. Η διαφορά μεταξύ της αρχικής και της τελικής τιμής δεν προκύπτει από τη συμπεριφορά της αλλά από τη συναφθείσα στις 17 Ιουλίου 1992 συμφωνία μεταξύ της UCPI και της ενάγουσας. Ούτε και οι επίδικες δαπάνες χρηματοδοτήσεως μπορούν να της καταλογιστούν, εφόσον είχε την υποχρέωση, βάσει του άρθρου 8.2 της συμβάσεως, να περιμένει την έγκριση προς πληρωμή την οποία θα έδιδε η UCPI. Η ευθύνη αυτού του τμήματος της ζημίας βαρύνει την ενάγουσα, η οποία κωλυσιέργησε το 1991 και το 1992 αντί να προσκομίσει την απόδειξη της κοινοτικής προελεύσεως του εμπορεύματος.

41 Στο υπόμνημά της απαντήσεως, η ενάγουσα επιβεβαιώνει ότι η συμφωνία την οποία συνήψε με την UCPI στις 17 Ιουλίου 1992 ισχύει μόνο μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και δεν έχει καμία σχέση με ενδεχόμενη αγωγή λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης. Υπογραμμίζει ότι η εναγομένη προέτεινε να ληφθεί ως βάση η νοτιοαφρικανική τιμή. Καθόσον την αφορά, η σύναψη της συμφωνίας αυτής υπαγορεύθηκε από την ανάγκη ρευστότητας και η ευχέρεια επιλογής της ήταν, στην πραγματικότητα, να αποδεχθεί τη μείωση του τιμήματος ή να μη πληρωθεί καθόλου προς το παρόν.

42 Κατά την άποψη της εναγομένης, η ενάγουσα είτε συνήψε ελευθέρως συμφωνία περί μειώσεως του τιμήματος του εμπορεύματος οπότε δεν μπορεί να προβάλει ότι υπέστη ζημία, είτε υπέγραψε τη συμφωνία αυτή υπό καταναγκασμό και εναπόκειται συνεπώς σε αυτήν να την αμφισβητήσει, πράγμα το οποίο δεν έπραξε.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

43 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει καταρχήν ότι, κατά πάγια νομολογία, οι συμβάσεις δημοσίων έργων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ παραμένουν εθνικές συμβάσεις τις οποίες μόνο τα κράτη ΑΚΕ έχουν την ευθύνη να προετοιμάζουν, διαπραγματεύονται και συνάπτουν. Οι επιχειρήσεις που υποβάλλουν προσφορές ή είναι ανάδοχοι των εν λόγω έργων παραμένουν ξένες προς τις αποκλειστικές σχέσεις που εγκαθιδρύονται, επί του σημείου αυτού, μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών ΑΚΕ (αποφάσεις του Δικαστηρίου STS κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 18, CMC κ.λπ. κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 28 και της 14ης Ιανουαρίου 1993, C-257/90, Italsolar κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-9, σκέψη 22· απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Νοεμβρίου 1994, T-451/93, San Marco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1061, σκέψη 42).

44 Στη συνέχεια το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η ευθύνη της Κοινότητας προϋποθέτει ότι η ενάγουσα αποδεικνύει την έλλειψη νομιμότητας της προσαπτόμενης στο ενδιαφερόμενο όργανο συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της εν λόγω συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18· και Italsolar κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 33· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 80).

45 Τέλος, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή έχει όχι μόνο το δικαίωμα, αλλά και το καθήκον να διασφαλίσει, πριν από κάθε καταβολή κοινοτικών πόρων, ότι οι προϋποθέσεις για τις καταβολές αυτές πράγματι συντρέχουν (απόφαση CMC κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 44). Προς τον σκοπό αυτό, έχει μεταξύ άλλων το καθήκον να αναζητεί τις απαραίτητες πληροφορίες, για να διασφαλίσει οικονομική διαχείριση των πόρων του ΕΤΑ (ίδια απόφαση, σκέψη 47, και απόφαση της 25ης Μαΐου 1993, C-370/89, SGEEM και Etroy κατά ΕΤΕ, Συλλογή 1993, σ. I-2583, σκέψη 31), και να αρνείται τη θεώρηση των τιμολογίων που της υποβάλλονται οσάκις έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις κοινοτικής χρηματοδοτήσεως (απόφαση San Marco κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 50).

46 Υπό το φως των στοιχείων αυτών πρέπει να εξεταστεί εάν η εναγομένη ενέχεται για παράνομη ή υπαίτια συμπεριφορά.

47 Εν προκειμένω, η εναγομένη είχε την υποχρέωση να διασφαλίσει, μεταξύ άλλων, τη συνδρομή της προϋποθέσεως χρηματοδοτήσεως η οποία επιβάλλει το παραδοθέν εμπόρευμα να προέρχεται από την Κοινότητα ή από κράτος ΑΚΕ.

48 Η ενάγουσα δεν μπορεί να προσάψει στην εναγομένη ότι δεν εμπόδισε την κατανάλωση του εμπορεύματος πριν από την παραλαβή του και τη μεταβίβαση της κυριότητας. Πράγματι, επειδή οι συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ είναι εθνικές συμβάσεις στις οποίες συμβαλλόμενοι είναι μόνο το κράτος ΑΚΕ και ο εργολήπτης, ουδόλως εναπόκειται στην εναγομένη να αναμειγνύεται στα ζητήματα αυτά, τα οποία είναι καθαρά συμβατικής φύσεως.

49 Η ενάγουσα δεν μπορεί περαιτέρω να προσάψει στην εναγομένη ότι, παρά την ύπαρξη πιστοποιητικού καταγωγής του Εμπορικού Επιμελητηρίου των Βρυξελλών το οποίο πιστοποιούσε την ιταλική καταγωγή και συνεπώς την κοινοτική προέλευση του εμπορεύματος, αμφισβήτησε ότι το εμπόρευμα πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις προελεύσεως. Πράγματι, από τηλετύπημα που απηύθυνε η Cifel στο UCPI προκύπτει ότι τα έγγραφα που συνόδευαν το παραδοθέν εμπόρευμα ανέφεραν ότι το εμπόρευμα προερχόταν από μια νοτιοαφρικανική εταιρία. Περαιτέρω, η ενάγουσα δεν αμφισβήτησε ότι τα έγγραφα επιθεωρήσεως του εμπορεύματος δεν προσκομίστηκαν πριν από την αποστολή του και αναφέρονταν σε ελέγχους που είχαν πραγματοποιηθεί από νοτιοαφρικανική εταιρία. Εξάλλου, το εμπόρευμα έφθασε στη Μοζαμβίκη από τη Νότιο Αφρική. Η Νοτιοαφρικανική Δημοκρατία όμως δεν έχει υπογράψει την τρίτη σύμβαση Λομέ.

50 Επειδή η απόδειξη της προελεύσεως του παραδοθέντος εμπορεύματος βαρύνει τον υπέρ ου η κατακύρωση της συμβάσεως, η εναγομένη, εν όψει των προηγηθέντων στοιχείων, είχε το δικαίωμα να απαιτήσει συμπληρωματικά έγγραφα ή πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία μπορούσαν να επιβεβαιώσουν το πιστοποιητικό καταγωγής. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ενάγουσα δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν αδιαμφισβήτητα την κοινοτική

προέλευση του παραδοθέντος εμπορεύματος. Δεν προσκόμισε καν τα δικαιολογητικά έγγραφα βάσει των οποίων το Εμπορικό Επιμελητήριο του Λουγκάνο είχε εκδώσει το πιστοποιητικό του καταγωγής, επί του οποίου στηρίχθηκε με τη σειρά του το Εμπορικό Επιμελητήριο των Βρυξελλών για να χορηγήσει το δικό του πιστοποιητικό. Σε απάντηση γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου, η ενάγουσα προσκόμισε μόνο ένα ατελές αντίγραφο ενεγγύου πιστώσεως, το οποίο δεν περιείχε καμιά πληροφορία περί της προελεύσεως του εμπορεύματος που ήταν το αντικείμενο της συναλλαγής, ένα μη χρονολογημένο έγγραφο ιταλικής εταιρίας μεταφορών το οποίο πιστοποιούσε ότι η ενάγουσα ήταν εξαγωγέας, παραλήπτης, διατάκτης ή εγγυητής εμπορικών πράξεων σχετικά με εμπορεύματα, ιδίως χάλυβα, τα οποία είχαν μεταφερθεί από τον Jadroplov μεταξύ του φθινοπώρου 1989 και του θέρους 1991, καθώς και αποσπάσματα των μητρώων του Lloyd's σχετικά με πλοία που έφεραν το όνομα Africa, το οποίο εμφαίνεται στην άδεια εξαγωγής. Η ενάγουσα δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αντλήσει επιχείρημα από την αοριστία της έννοιας του «εγγράφου bona fide», εφόσον δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να επιβεβαιώνει το πιστοποιητικό καταγωγής που είχε προσκομίσει. Το Πρωτοδικείο κρίνει περαιτέρω ότι η ενάγουσα είχε επαρκώς πληροφορηθεί περί της αποδείξεως την οποία έπρεπε να προσκομίσει (βλ. ανωτέρω σκέψεις 13 και 14).

51 Επομένως, η εναγομένη βασιμως συνήγαγε ότι η προϋπόθεση της χρηματοδοτήσεως σχετικά με την προέλευση του εμπορεύματος δεν συνέτρεχε εν προκειμένω.

52 Τέλος, η ενάγουσα αβασίμως προσάπτει στην εναγομένη ότι διαδραμάτισε ενεργό ρόλο ζητώντας έγγραφα, η προσκόμιση των οποίων δεν απαιτείτο από τη σύμβαση. Πράγματι, η εναγομένη περιορίστηκε να πληροφορήσει τις αρχές της Μοζαμβίκης για τη θέση της και για τις δυνατότητες οι οποίες τους προσφέρονταν. Κατά τούτο, δεν έθιξε ουδόλως την κυριαρχία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Μοζαμβίκης. Εξάλλου όπως προκύπτει από το έγγραφο το οποίο απηύθυνε η εναγομένη στην ενάγουσα στις 25 Νοεμβρίου 1991 (βλ. ανωτέρω σκέψη 16) και από την τηλεομοιοτυπία την οποία έστειλε στην αντιπροσωπεία της στη Μοζαμβίκη (βλ. ανωτέρω σκέψη 18), η Κυβέρνηση της Μοζαμβίκης έλαβε με πλήρη ανεξαρτησία τις αποφάσεις της.

53 Συνεπώς, η ενάγουσα δεν κατέδειξε ότι η εναγομένη ενέχεται λόγω παράνομης ή υπαίτιας παρεμβάσεως στις σχέσεις της Λαϊκής Δημοκρατίας της Μοζαμβίκης και της ενάγουσας.

54 Επομένως η ενάγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη οποιασδήποτε παράνομης ή υπαίτιας συμπεριφοράς εκ μέρους της εναγομένης.

55 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, πρέπει να υπάρχει άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ζημίας και της προσαπτομένης συμπεριφοράς (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 1979, 64/76 και 113/76, 167/78 και 239/78, 27/79, 28/79 και 45/79, Dumortier frères κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1979/ΙΙ, σ. 515, σκέψη 21· βλ. επίσης όσον αφορά το άρθρο 40 της Συνθήκης ΕΚΑΧ το οποίο, διατυπωμένο κατά ανάλογο τρόπο, μπορεί να μεταφερθεί εν προκειμένω: απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 1992, C-363/88 και C-364/88, Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-359, σκέψη 25, και την παρατιθέμενη νομολογία).

56 Πάντως, από τα στοιχεία της δικογραφίας και την προφορική διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι η ζημία την οποία ισχυρίζεται ότι υπέστη η ενάγουσα προκύπτει, κυρίως, από τους δύο ακόλουθους παράγοντες: αφενός, από την άρνηση που προέβαλε τελικώς η Λαϊκή Δημοκρατία της Μοζαμβίκης να καταβάλει το σύνολο της συμφωνηθείσας τιμής· αφετέρου, από τη συμφωνία της 17ης Ιουλίου 1992, η οποία επακολούθησε, περί μειώσεως της αρχικώς συμφωνηθείσας τιμής και παραιτήσεως από τη διαιτησία.

57 Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, ακόμα και αν η εναγομένη επηρέασε έμμεσα τη συμπεριφορά της Κυβερνήσεως της Μοζαμβίκης προτείνοντάς της να συνάψει την προαναφερθείσα συμφωνία, εντούτοις η ενάγουσα δεν κατέδειξε ότι η ίδια ή η αντισυμβαλλομένη της συνήψαν τη σύμβαση υπό καταναγκασμό. Εξάλλου, αντί να συνάψει τη συμφωνία αυτή, η ενάγουσα θα μπορούσε, όπως της πρότεινε η UCPI (βλ. ανωτέρω σκέψη 20), να προσφύγει στη διαδικασία της διαιτησίας προς ρύθμιση της διαφοράς. Το γεγονός ότι η ενάγουσα επέλεξε να μην κινήσει τη διαδικασία αυτή επειδή είχε άμεση ανάγκη ρευστότητας δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να καταλογιστεί η ζημία στην εναγομένη, η οποία και δεν έχει καμία σχέση με το προβαλλόμενο κίνητρο.

58 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι έχει κριθεί ότι, σε περίπτωση που μια συμβατική διαφορά μεταξύ του κράτους το οποίο κατακυρώνει τη σύμβαση δημοσίων έργων που χρηματοδοτείται από το ΕΤΑ και του υπέρ ου η κατακύρωση δεν

έχει διακανονιστεί προηγουμένως, ούτε κατόπιν συμφωνίας ούτε με προσφυγή στη διαιτησία, ο υπέρ ου η κατακύρωση αδυνατεί να αποδείξει ότι η συμπεριφορά της Επιτροπής του προκάλεσε ζημία χωριστή από τη ζημία για την οποία μπορεί να επιδιώξει αποκατάσταση από το κράτος το οποίο κατακυρώνει τη σύμβαση, σύμφωνα με τα ενδεδειγμένα μέσα παροχής έννομης προστασίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, 33/82, Murri frères κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2759, σκέψη 38).

59 Εν προκειμένω, η ενάγουσα, ζητεί την αποκατάσταση ζημίας η οποία αντιστοιχεί ακριβώς στη μείωση του τιμήματος την οποία παραχώρησε στην UCPI, στο πλαίσιο της συμφωνίας που συνήψε με αυτήν στις 17 Ιουλίου 1992, πλέον των δαπανών χρηματοδοτήσεως στις οποίες υποβλήθηκε κατόπιν της συμφωνίας αυτής. Εφόσον δεν προσέβαλε, σύμφωνα με τα ενδεδειγμένα μέσα παροχής έννομης προστασίας, τη συμφωνία αυτή και την άρνηση της Κυβερνήσεως της Μοζαμβίκης να καταβάλει το σύνολο της αρχικώς συμφωνηθείσας τιμής, η ενάγουσα αδυνατεί να αποδείξει ότι η συμπεριφορά της εναγομένης της προκάλεσε ζημία χωριστή από τη ζημία για την οποία μπορούσε να επιδιώξει αποκατάσταση από το κράτος αυτό.

60 Για τον ίδιο λόγο, η ενάγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της προσαπτόμενης στην εναγομένη συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας.

61 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον η ενάγουσα ηττήθηκε και η εναγομένη είχε ζητήσει να καταδικαστεί στα έξοδα, πρέπει η ενάγουσα να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Schintgen García-Valdecasas Azizi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 1996.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

R. Schintgen